

อำนาจหน้าที่ทหารเรือในการป้องกันและปราบปรามการทำประมงผิดกฎหมาย:
กรณีเรือประมงต่างชาติรุกล้ำเข้ามาในเขตน่านน้ำไทยโดยไม่ได้รับอนุญาต

The Authority of Thai Naval Officers in Preventing and Suppressing Illegal Fishery

เรือเอก สุรินทร์ บุญเอก

Lieutenant Surin Boonaek

บทคัดย่อ

การประมงเป็นสายเลือดหลักสายหนึ่งของเศรษฐกิจไทย มีความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ด้วยสถานะของปริมาณทรัพยากรประมงที่ลดลง ขาดการฟื้นฟูสภาพทรัพยากรอย่างเป็นระบบทำให้มีการประมงที่เกินศักยภาพของการเจริญพันธุ์ของสัตว์น้ำในน่านน้ำไทย (Over Fishing) องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization : FAO) จึงได้กำหนดมาตรการต่างๆ ที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน โดยควบคุมมิให้มีการทำการประมงเกินปริมาณ และการประมงที่ผิดกฎหมาย (Illegal Fishing) ประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายเพื่อเป็นมาตรการในการควบคุมการทำการประมงและเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงทะเล รวมทั้งสงวนทรัพยากรประมงดังกล่าวที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นสิทธิของคนไทยเป็นสำคัญแต่ปรากฏว่ายังมีเรือประมงได้ฝ่าฝืนกระทำผิดกฎหมายอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการรุกล้ำเข้ามาทำประมงในเขตน่านน้ำไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตของเรือประมงต่างชาติ

คำสำคัญ: น่านน้ำไทย, เจ้าหน้าที่ทหารเรือ, เรือประมงต่างชาติ, สิทธิการประมง, การบังคับใช้กฎหมาย

Abstract

Fishery is one of the principle veins of Thai economy and is important to the Thai living since old days. Due to the fishery resources decline as well as the lack of systematic nature recovery, they result in over fishing that deteriorates marine animals breeding in Thai waters. As a consequence, Food and Agriculture Organization or FAO has launched various measures to conserve fishery resources sustainable permanently by limiting exceeding fishery and illegal one. Thailand has passed laws for the sake of fishery and marine resource conservation, including reserving the fishing right for Thai citizen. However, there still are some fishing boats that violate the law, especially in Thai waters by Foreign fishing boats.

Keywords: Thai fisheries' Waters, Thai Naval Officers, Foreign Fishing boats, Fishing Right, Law Enforcement.

๑. ความเป็นมาของเรือประมงต่างชาติรุกล้ำ เขตน่านน้ำไทย

ประเทศไทยได้ยอมรับหลักการเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone: EEZ) ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ๑๙๘๒ (United Nations Convention on the Law of the Sea: UNCLOS 1982 or UNCLOS III) และได้ประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะไทย มีความกว้าง ๒๐๐ ไมล์ทะเลนับจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขต ตามประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของราชอาณาจักรไทย ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔ ในขณะที่เดียวกันประเทศเพื่อนบ้านก็ได้อ้างสิทธิในเขตเศรษฐกิจจำเพาะเช่นกันซึ่งผลจากการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ประเทศไทยต้องสูญเสียพื้นที่ทะเลหลวง (High Seas) ที่เคยทำการประมงอยู่เดิมไปถึงประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ตารางไมล์ ก่อให้เกิดปัญหาแหล่งทำการประมง และปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้ลดลง รวมทั้งมีเรือประมงต่างชาติจำนวนหนึ่งได้ลักลอบเข้ามาทำการประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอยู่บ่อยครั้ง สถิติในการจับกุมเรือประมงต่างชาติที่เข้ามาลักลอบทำการประมงในเขตน่านน้ำไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ บางครั้งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถจับกุมเรือประมงต่างชาติที่ลักลอบเข้ามาทำการประมงมาลงโทษตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่ากฎหมายได้ให้อำนาจไว้แล้วเนื่องจากปัญหาทางปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายในทะเลไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ในหลักกฎหมายที่ให้อำนาจตนเอง อีกทั้งพื้นที่ทางทะเลกว้างใหญ่มากที่จะตรวจการณ์ให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่

กรณีปัญหาการทำประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายในเขตน่านน้ำไทย ประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายเพื่อเป็นมาตรการในการควบคุมการทำประมงและเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงทะเล สำหรับบังคับใช้ในการทำประมงด้วยกัน ๒ ฉบับ ได้แก่ พ.ร.ก. การประมง พ.ศ.๒๕๕๘ และพ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ.๒๕๘๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับ พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.๒๕๙๐ กฎหมายดังกล่าวถูกนำมาบังคับใช้ในพื้นที่เขตการประมงไทยและเขตน่านน้ำไทย โดยบัญญัติให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือไว้บางประการ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทำประมงโดยผิดกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การตรวจค้น จับกุมขึ้นเรือ กักเรือ สอบสวน ตลอดจนมีอำนาจในการดำเนินการอื่น ๆ กับผู้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการประมง เป็นต้น

บทความนี้จึงขอนำเสนอหลักกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลในการปฏิบัติต่อเรือประมงต่างชาติในทะเล ในกรณีดังต่อไปนี้

๑. การตรวจพบเรือประมงต่างชาติเข้ามาในเขตน่านน้ำไทยแต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่ากระทำความผิด หรือเหตุสงสัยว่าได้ทำประมงโดยผิดกฎหมายในเขตน่านน้ำไทยอย่างชัดเจน

๒. การจับกุม ขึ้นตรวจเรือ และตรวจค้นเรือประมงต่างชาติที่เข้ามาทำการประมงโดยผิดกฎหมายในเขตน่านน้ำไทย

๓. การไล่ตามติดพันเรือประมงต่างชาติออกนอกเขตน่านน้ำไทยเพื่อทำการจับกุม ขึ้นเรือ และตรวจค้นเรือประมงต่างชาติทำประมงโดยผิดกฎหมายในเขตน่านน้ำไทย

๔. กรณีตรวจพบเรือประมงต่างชาติทำการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมาย หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้กระทำความผิดอย่างชัดเจนนอกเขตน่านน้ำไทย

๒. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทำประมงของเรือประมงต่างชาติที่รุกล้ำเขตน่านน้ำไทย

ด้วยประเทศไทยยึดถือหลักกฎหมายทวินิยม (Dualism) จึงนำเอากฎหมายระหว่างประเทศมาบังคับใช้เป็นกฎหมายภายในโดยอัตโนมัติไม่ได้ จำเป็นต้องอนุวัติกฎหมายภายในมารองรับ ปัจจุบันประเทศไทยได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการประมงรองรับตามที่ UNCLOS ๑๙๘๒ กำหนดไว้ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๒.๑ อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารเรือเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทำประมงผิดกฎหมายในเขตน่านน้ำไทย

การทำการประมงผิดกฎหมายเป็นภัยคุกคามทางทะเลรูปแบบใหม่ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลประโยชน์ของชาติทางทะเล เจ้าหน้าที่ทหารเรือ ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทำประมงโดยผิดกฎหมาย เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลอย่างยั่งยืน โดยมีกฎหมายให้อำนาจในการป้องกันและปราบปรามการทำประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมายในเขตน่านน้ำไทยที่สำคัญ มีดังนี้

๒.๑.๑ พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.๒๕๔๐

(ก) บุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมาย

เจ้าหน้าที่ทหารเรือ ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๓ แห่ง พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือ

ปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.๒๕๔๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.๒๕๓๔ ได้แก่

๑. นายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บังคับการเรือผู้บังคับการหมู่เรือ ผู้บังคับการหมวดเรือ และผู้บังคับการกองเรือ

๒. นายทหารเรือประจำการชั้นสัญญาบัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งอื่นที่ ผบ.ทร. ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เทียบเท่ากับตำแหน่งดังกล่าว ในข้อ (๑) ได้แก่ ผบ.กปร.ภร. ผบ.นย. ผบ.สอ.รฝ. ผบ.รร.นร. ผบ.รร.ชุมพลทหารเรือ นักบิน ทร. ที่เป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร ต้นเรือ ต้นหน สร้างเรือ เป็นต้น (รายละเอียดปรากฏตามประกาศกองทัพเรือ เรื่องเทียบตำแหน่งเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ฉบับที่ ๑ - ๔)

(ข) ขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่

เมื่อปรากฏว่ามีการกระทำหรือมีเหตุอันสมควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการประมงทางทะเลอันเป็นความผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับประมง ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ.๒๕๔๒ และพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑) มีอำนาจสืบสวนสอบสวน และมีอำนาจทำการหรือสั่งให้ทำเฉพาะหน้าที่เท่าที่จำเป็นดังต่อไปนี้ (มาตรา ๔)

ก. ตรวจค้น และบังคับผู้ควบคุมเรือและคนประจำเรือให้เรือหรือขนส่งของในเรือเพื่อการตรวจค้น

ข. จับเรือ และบังคับผู้ควบคุมเรือและคนประจำเรือให้พวงเรือหรือให้ทำการอื่นเพื่อให้เรื่อนั้นไปยังที่ซึ่งสะดวกแก่การตรวจค้น การสอบสวน หรือการดำเนินคดี

ค. ยึดเรือ ที่จับไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหาหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นในกรณีที่ฟ้องผู้ต้องหา

ง. จับ และ ควบคุม ผู้ต้องหา ว่ากระทำความผิดไว้ได้ไม่เกิน ๗ วัน เมื่อพ้นกำหนดต้องปล่อยหรือส่งตัวให้พนักงานสอบสวนพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนเท่าที่ทำได้

๒) ในการปฏิบัติดังกล่าวในข้อ ๑) เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจสั่งและบังคับให้ผู้ควบคุมเรือและคนประจำเรือลำที่ใช้หรือสงสัยว่าใช้ในการกระทำความผิด หรือที่ความผิดเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าเกิดขึ้น หยุดเรือหรือนำเรือไปยังที่ใดที่หนึ่งถ้าไม่ปฏิบัติตามก็มีอำนาจดำเนินการใด ๆ เพื่อบังคับให้ปฏิบัติตามเพื่อนำเรือไปหรือป้องกันการหลบหนี (มาตรา ๕) นอกจากนี้แล้วในการใช้อำนาจดังกล่าวนี้ ถือว่าเจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาด้วย

๒.๑.๒ พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ.๒๔๘๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๓๙

พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงไทย พ.ศ.๒๔๘๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๓๙ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือเป็นเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจปฏิบัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้ โดยมีผลใช้บังคับขยายอำนาจออกไปถึงเขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีปด้วย สามารถเข้าตรวจค้นเรือในทุกพื้นที่ที่เป็นเขตการประมงไทย เมื่อเห็นว่ามีอาการกระทำความผิด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดโดยละเมิดต่อพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่เจ้าหน้าที่ทหารเรือได้ ดังนี้

(ก) พนักงานเจ้าหน้าที่

พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ผู้บังคับการเรือ หรือผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารแห่งราชนาวีเป็น “พนักงานเจ้าหน้าที่” เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย

(ข) อำนาจ และขอบเขตแห่งอำนาจ

ผู้บังคับการเรือ หรือผู้บังคับบัญชาหน่วยทหารแห่งราชนาวี ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ตรวจค้นเรือลำหนึ่งลำใด ที่ใช้ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้ในการประมงโดยละเมิดต่อพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๙)

๒. ยึดเครื่องมือที่ใช้ในการประมง เอกสาร หรือวัตถุพยานอื่นใดอันพึงใช้เป็นหลักฐานในการกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งสัตว์น้ำที่บออยู่ในเรืออันควรสงสัยว่าได้จับในเขตการประมงไทยด้วย (มาตรา ๙)

๓. จับ และยึดเรือที่ได้กระทำความผิด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้กระทำความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจที่จะฟ่วงเรือหรือบังคับให้ผู้ควบคุมเรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อนำไปยังท่าเรือที่ใกล้ที่สุด ซึ่งเหมาะแก่การที่จะสอบสวน หรือทำการอย่างอื่น เพื่อฟ้องร้องตามกฎหมาย (มาตรา ๑๐)

๔. สอบสวนความผิดอาญาตาม พระราชบัญญัตินี้ที่ได้จับกุม หรือสั่งให้จับกุม การสอบสวนต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญา

๒.๑.๓ พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘

(ก) พนักงานเจ้าหน้าที่

นอกจากเจ้าหน้าที่ทหารเรือจะเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ทหารเรือ

ตาม พ.ร.บ.ให้อำนาจทหารเรือปราบปรามการกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ.๒๕๔๐ ตามข้อ ๒.๑.๑ แล้วรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ทหารเรือ และศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๑๗/๒๕๕๙ เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ ให้ข้าราชการสังกัดกองทัพเรือ (ทร.) และศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕ แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ ได้แก่

๑. ผู้บัญชาการทหารเรือ รองผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารเรือ และเสนาธิการทหารเรือ

๒. ผู้บัญชาการกองเรือยุทธการ ผู้บัญชาการทัพเรือภาค ผู้บัญชาการกองเรือผู้บังคับหมวดเรือ ผู้บังคับหมู่เรือ ผู้บังคับการเรือ และผู้ควบคุมเรือ

๓. นายทหารเรือชั้นสัญญาบัตรที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งจากผู้อำนวยการ ศรชล. ซึ่งจัดตั้งโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๐ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ.๒๕๕๐ และวันที่ ๙ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๑ ให้ปฏิบัติหน้าที่ใน ศรชล.

(ข) ขอบเขตอำนาจหน้าที่

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ ให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือ และ ศรชล. มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับการทำการประมงผิดกฎหมายในเขตน่านน้ำไทยที่สำคัญ ได้แก่

๑. ยึดหรืออายัด เอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตาม

พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี (มาตรา ๑๐๒ (๖))

๒. ยึดหรืออายัดสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ห้ามมิให้ผู้ใดมีไว้ในครอบครองตามมาตรา ๖๔ หรือ มาตรา ๖๕ (มาตรา ๑๐๒ (๘))

๓. ยึดเครื่องมือทำการประมงสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ไว้หรือได้มาจากการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๑๐๕)

๔. กักเรือประมง ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ใดกระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับทำการกระทำความผิดตามพระราชกำหนดการประมงนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งยึดเครื่องมือทำการประมงสัตว์น้ำหรือผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำที่ไว้ หรือได้มาจากการทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือส่งกักเรือประมงไว้จนกว่าจะมีการพิจารณาและมีคำสั่งตามหมวด ๑๐ หรือ หมวด ๑๑

๕. ควบคุม หยุด และขึ้นไปบนเรือประมงเพื่อตรวจสอบ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจควบคุมเรือประมง หยุดเรือประมง หยุดทำการประมง หรือการขนถ่ายสัตว์น้ำ หรือสั่งให้ผู้ควบคุมเรือประมง นำเรือประมงเข้าเทียบท่า หรือขึ้นไปบนเรือประมง เพื่อตรวจสอบและควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ (มาตรา ๑๐๒ (๔))

๖. ขึ้นไปบนเรือประมง ไร้สัญชาติ หรือกำลังทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนอกน่านน้ำไทยเพื่อตรวจสอบเมื่อได้รับการร้องขอ (มาตรา ๑๐๔)

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายระหว่างประเทศ และเพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณี หรือความตกลงที่ประเทศไทยมีอยู่กับการระหว่างประเทศ ในทุกระดับเมื่อได้รับการร้องขอจากเจ้าหน้าที่ของประเทศที่มีอำนาจ หรือองค์การระหว่างประเทศที่มีอำนาจควบคุมดูแลการทำการประมงในเขตนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ และได้รับการคุ้มครองในการขึ้นไปบนเรือไร้สัญชาติ หรือเรือประมงที่พบว่ากำลังทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายบรรดาที่ทำการประมงอยู่นอกน่านน้ำไทยเพื่อตรวจสอบ และดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้ อย่างไรก็ตาม การขึ้นไปบนเรือประมงเพื่อตรวจสอบดังกล่าวข้างต้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติของนานาประเทศ และเป็นที่ยอมรับขององค์การสหประชาชาติ โดยให้แจ้ง ให้รัฐเจ้าของธง หรือองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องทราบ

จากที่กล่าวมาข้างต้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ โดยสามารถควบคุมเรือประมง หยุดเรือประมง และขึ้นไปบนเรือประมงในทุกพื้นที่ที่เป็นเขตการประมงไทย หรือในเขตน่านน้ำไทย เมื่อเห็นว่ามีกรกระทำผิด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำผิด โดยละเมิดต่อพระราชกำหนดนี้ ดังนั้นอำนาจในการควบคุมเรือประมง หยุดเรือประมง และขึ้นไปบนเรือประมงในเขตดังกล่าว จึงเป็นอำนาจอันชอบธรรมที่กฎหมายฉบับนี้ได้ให้อำนาจไว้

๒.๒ เขตน่านน้ำของประเทศไทย

กฎหมายเกี่ยวกับการประมงของไทย ได้ให้คำนิยาม และกำหนดหลักการเกี่ยวกับเขตน่านน้ำของไทยซึ่งสอดคล้องหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศมีสาระสำคัญ ดังนี้

เขตน่านน้ำไทย

น่านน้ำไทยตาม พ.ร.ก.การประมง พ.ศ.๒๕๕๘ ให้หมายรวมถึงน่านน้ำภายในทะเลชายฝั่งและทะเลนอกชายฝั่ง

๑. “น่านน้ำภายใน” หมายถึง ที่จับสัตว์น้ำภายในราชอาณาจักรที่มีใช้ทะเล

๒. “ทะเลชายฝั่ง” หมายถึง ทะเลที่อยู่ในราชอาณาจักรนับจากแนวชายฝั่งทะเลออกไปสามไมล์ทะเลเว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำ จะออกกฎกระทรวงกำหนดให้เขตทะเลชายฝั่งในบริเวณใดมีระยะนับจากแนวชายฝั่งทะเลออกไปน้อยหรือมากกว่าสามไมล์ทะเลก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งจุดห้าไมล์ทะเลและไม่เกินสิบสองไมล์ทะเล โดยให้มีแผนที่แสดงแนวเขตบริเวณที่กำหนดแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย และ

๓. “ทะเลนอกชายฝั่ง” หมายถึง ทะเลที่อยู่ในราชอาณาจักรที่อยู่พ้นจากทะเลชายฝั่งจนสุดเขตเศรษฐกิจจำเพาะตามประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของราชอาณาจักรไทยหรือสุดเขตไหล่ทวีปที่เป็นสิทธิอธิปไตยของราชอาณาจักรไทยตามกฎหมายระหว่างประเทศสุดแต่เขตใดจะไกลกว่า

เห็นได้ว่า การกำหนดเขตน่านน้ำไทยตาม พ.ร.ก.การประมง พ.ศ.๒๕๕๘ ได้นำหลักการเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจจำเพาะตามกฎหมายระหว่างประเทศมารองรับ โดยกำหนดให้รัฐชายฝั่งมีสิทธิอธิปไตยในการสำรวจ แสวงหา ประโยชน์อนุรักษ์ และจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตบนพื้นดินท้องทะเลและใต้พื้นดินท้องทะเล และในห้วงน้ำเหนือขึ้นไปในบริเวณที่อยู่ถัดจากทะเลอาณาเขตของรัฐชายฝั่งออกไปจนถึงระยะ ๒๐๐ ไมล์ทะเล นับจากเส้นฐานซึ่งใช้วัดความกว้าง

ของทะเลอาณาเขต ตามหลักการอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒ และประเทศไทยได้ประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะให้มีความกว้าง ๒๐๐ ไมล์ทะเลนับจากเส้นฐาน ซึ่งใช้วัดความกว้างของทะเลอาณาเขตตามประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของราชอาณาจักรไทย ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๔ ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีสิทธิในการแสวงหาประโยชน์ทำการประมงจับสัตว์น้ำได้ตามขอบเขตของหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

๒.๓ การทำการประมงในเขตน่านน้ำไทยของเรือประมงต่างชาติ

ห้ามมิให้ใช้เรือที่มีสัญชาติต่างประเทศ หรือเรือที่เป็นของคนต่างด้าว หรือของนิติบุคคลที่มีสัญชาติต่างประเทศทำการประมงในเขตการประมงไทย (มาตรา ๗ แห่ง พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ.๒๕๔๒) เว้นแต่จะมีความตกลงกับต่างประเทศเป็นอย่างอื่น และบุคคลผู้ทำการประมงโดยใช้เรือในเขตการประมงไทยต้องมีใบอนุญาตที่ได้รับสำหรับการประมงประจำไปกับเรือด้วยในขณะที่ทำการประมง (ตามมาตรา ๘ แห่ง พ.ร.บ.ว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๙)

๒.๔ การบังคับใช้กฎหมายและข้อบังคับของไทยในฐานะรัฐชายฝั่งเกี่ยวกับการทำประมง

UNCLOS ๑๙๘๒ กำหนดให้ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ เพื่อการสำรวจแสวงประโยชน์อนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยประเทศไทย อาจใช้มาตรการต่างๆ รวมทั้งการขึ้นเรือ การตรวจ การจับกุม และกระบวนการพิจารณาทางศาลเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันการปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับที่ตนได้ออกไว้ตาม

UNCLOS ๑๙๘๒ นี้ เรือที่ถูกจับกุม และลูกเรือ ให้ได้รับการปล่อยโดยทันทีที่ได้รับการวางประกันตามสมควร หรือให้หลักประกันอื่น ๆ โดยบทบัญญัติของกฎหมายไทยและในกรณีฝ่าฝืนกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการประมงในเขตน่านน้ำไทย (เฉพาะบริเวณเขตเศรษฐกิจจำเพาะ) ต้องไม่มีโทษจำคุกหรือการลงโทษทางร่างกายในรูปแบบอื่นใด ในกรณีที่มีการกักหรือการจับกุมเรือประมงต่างชาติให้ประเทศไทยแจ้งให้รัฐเจ้าของธงทราบทันที สำหรับการใช้อำนาจตาม UNCLOS ๑๙๘๒ (ข้อ ๗๓) นั้น มีข้อที่ควรพิจารณา ดังนี้

๑. เจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจขึ้นเรือ หรือตรวจค้นเรือประมงต่างชาติในเขตเศรษฐกิจจำเพาะได้ต่อเมื่อต้องสงสัยหรือเพื่อการพิสูจน์ทราบว่ามีกระทำความผิดกฎหมายระเบียบหรือข้อบังคับที่เกี่ยวกับการประมงของไทย อันเป็นการละเมิดสิทธิอธิปไตยเฉพาะในเรื่องของการสำรวจ แสวงประโยชน์ อนุรักษ์ และจัดการทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทยเท่านั้น ในเรื่องนี้ UNCLOS ๑๙๘๒ ได้เปิดช่องไว้อย่างชัดเจน

๒. ประเทศไทยจะต้องมีกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่เป็นกฎหมายภายใน ซึ่งประเทศไทยสามารถออกได้เท่าที่และตามที่ UNCLOS ๑๙๘๒ ให้อำนาจไว้เท่านั้น กล่าวคือ UNCLOS ๑๙๘๒ มิได้ให้อำนาจแก่ประเทศไทยในการที่จะให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือ ขึ้นตรวจค้นเรือเรือต่างชาติ หรือเรือประมงต่างชาติในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทยโดยอัตโนมัติ แต่จะต้องมีกฎหมายภายในบัญญัติให้อำนาจไว้ และกฎหมายภายในก็ต้อง มีรายละเอียดปลีกย่อยเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับ UNCLOS ๑๙๘๒

๒.๕ สิทธิการขึ้นตรวจ (Right of Visit) ของเรือรบไทยต่อเรือประมงต่างชาติ

สิทธิการขึ้นตรวจของเรือรบไทย หรือเรือใช้ราชการของรัฐบาลไทยอันไม่ใช่เรือพาณิชย์ เรือรบไทยซึ่งพบเรือต่างชาติหรือเรือประมงต่างชาติในทะเลหลวงอันมิใช่เรือที่ได้รับการคุ้มกันโดยสมบูรณ์ (ข้อ ๙๕ และ ๙๖) ได้แก่ เรือรบ หรือเรือใช้ราชการของรัฐบาลอันมิใช่เรือพาณิชย์ตามหลักกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (ข้อ ๑๑๐ แห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒) เจ้าหน้าที่ทหารเรือไม่มีสิทธิที่จะขึ้นไปบนเรือต่างชาตินั้น เว้นแต่จะมีเหตุอันควรสงสัยว่าเรือนั้นกระทำการอันเป็นโจรสลัด ค้าทาส ออกอากาศจากทะเลหลวงโดยมิได้รับอนุญาต เป็นเรือปราศจากสัญชาติ หรือชักธงต่างชาติ หรือไม่ยอมแสดงสัญชาติ อย่างไรก็ตามในการใช้สิทธิขึ้นตรวจเรือในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าได้มีการกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้นเจ้าหน้าที่ทหารเรือ จะต้องคำนึงถึงกฎหมายภายในของตนว่าได้บัญญัติว่าการกระทำดังกล่าวข้างต้นเป็นความผิดหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถใช้อำนาจตามกฎหมายในการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมได้

จะเห็นได้ว่า กรณีตรวจพบเรือประมงต่างชาติทำการประมงในทะเลหลวง สิทธิการขึ้นตรวจของเรือรบไทยหรือเรือใช้ราชการของรัฐบาลไทยอันไม่ใช่เรือพาณิชย์ยังไม่มี ความชอบธรรมที่จะขึ้นไปบนเรือประมงต่างชาติในทะเลหลวงได้ หากไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าเรือนั้นกระทำการอันเป็นโจรสลัด ค้าทาส ออกอากาศจากเขตเศรษฐกิจจำเพาะโดยมิได้รับอนุญาต หรือเป็นเรือ

ปราศจากสัญชาติหรือชักธงต่างชาติ หรือไม่ยอมแสดงสัญชาติ ซึ่งรวมไปถึงเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยด้วย (ข้อ ๕๘ (๒)) โดยให้นำหลักเกณฑ์ของข้อ ๘๘ ถึงข้อ ๑๑๕ มาใช้บังคับกับเขตเศรษฐกิจจำเพาะด้วย ดังนั้นเจ้าหน้าที่ทหารเรือจึงไม่สามารถขึ้นตรวจบนเรือประมงต่างชาติได้ หากไม่ปรากฏเหตุอันควรสงสัยว่าเรือนั้นทำการประมงโดยผิดกฎหมายเกี่ยวกับการประมงของไทย เพราะการใช้สิทธิของเรือประมงต่างชาติในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยจะต้องคำนึงตามควรถึงสิทธิและหน้าที่ของประเทศไทย และจะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และข้อบังคับต่าง ๆ ที่ออกโดยประเทศไทย (ข้อ ๕๘ (๓))

๒.๖ สิทธิการไล่ตามติดพัน (Right of Hot Pursuit) ของเรือรบไทยที่มีต่อเรือประมงต่างชาติทำการประมงโดยผิดกฎหมายในเขตน่านน้ำไทย

การไล่ตามติดพันมีหลักเกณฑ์และองค์ประกอบ ดังนี้

ก) เรือประมงต่างชาติต้องสงสัยว่ากำลังกระทำผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการประมงของไทยในบริเวณทะเลอาณาเขตต่อเนื่อง และเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย

ข) ได้มีการส่งสัญญาณให้หยุดเรือ ทั้งทางทัศนยะ และทางวิทยุ

ค) การไล่ติดตามเริ่มขึ้นขณะที่เรือประมงต่างชาติยังคงอยู่ในน่านน้ำซึ่งเป็นเขตอำนาจของรัฐนั้น และรวมทั้งการไล่ติดตามในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ หรือไหล่ทวีปของไทย โดยอนุโลมด้วย

ง) เรือลำนั้นได้หนีออกจากน่านน้ำดังกล่าวไปยังทะเลหลวง

จ) การไล่ติดตามจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยสายตา หรือ เรดาร์ก็ตาม หากมีการส่งต่อการไล่ตามไปยังหน่วยอื่นจะต้องมีการยืนยันรูปพรรณของเรือได้อย่างถูกต้องตรงกัน

ฉ) เรือดังกล่าวจะต้องยังไม่แล่นเข้าไปในทะเลอาณาเขตของประเทศอื่นหรือประเทศของตน

กรณีที่เรือประมงของต่างชาติถูกตรวจพบว่ามีกำลังกระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการประมงของไทย ทั้งในขณะที่อยู่ในทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่องรวมทั้งเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย และถูกไล่ติดตามออกไปจนถึงทะเลหลวง หากเรือดังกล่าวถูกจับกุมได้ในทะเลหลวงด้วยการไล่ตามติดพัน จะต้องถูกดำเนินคดีเหมือนกับที่อยู่ในทะเลอาณาเขตของประเทศไทย

๒.๗ สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของเรือประมงต่างชาติในเขตน่านน้ำไทย

๑) สิทธิของเรือประมงต่างชาติ

ทะเลอาณาเขตของไทย เรือประมงต่างชาติสามารถใช้สิทธิการผ่านโดยสุจริต (Innocent Passage) ซึ่งเป็นหลักนิยามสากล และถือเป็นสิทธิที่เรือต่างชาติ หรือเรือประมงต่างชาติจะได้รับโดยไม่ถูกแทรกแซง ในขณะที่พักรอเพื่อการเข้าออก หรืออยู่ในทะเลอาณาเขตต่าง ๆ ที่ไม่มีพิชภัยใด โดยจะถือว่าเป็นการผ่านโดยสุจริตราบเท่าที่ไม่กระทำการใดที่รบกวนความสงบ ความมีระเบียบ หรือความมั่นคงของประเทศไทย

๒) เสรีภาพของเรือประมงต่างชาติ

เขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย เรือประมงต่างชาติมีเสรีภาพเหนือเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย เช่นเดียวกับทะเลหลวงทุกประการ ยกเว้นในเรื่องทรัพยากรเท่านั้น ได้แก่ เสรีภาพในการเดินเรือด้วยเหตุที่กฎหมายระหว่างบัญญัติรองรับชาติมหาอำนาจที่ใช้ทะเลเป็นเส้นทางคมนาคม โดยไม่ต้องการให้เรือสินค้าของตนถูกแทรกแซงจากเรือรบ หรือเรือของรัฐบาลต่างชาติ เรือรบซึ่งพบเรือต่างชาติในทะเลหลวงจึงไม่มีอำนาจขึ้นทำการตรวจค้น จับกุม เว้นแต่จะพบหรือมีเหตุสงสัยในการกระทำอันเป็นโจรสลัด ค้าทาส ออกจากอากาศจากทะเลหลวงโดยมิได้รับอนุญาต เป็นเรือปราศจากสัญชาติ หรือซักรงต่างชาติ หรือไม่ยอมแสดงสัญชาติ ด้วยเหตุนี้ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย เรือต่างชาติจึงมีเสรีภาพที่จะเดินเรือผ่าน

๓) หน้าที่ของเรือประมงต่างชาติ

ในการใช้สิทธิเสรีภาพ และการปฏิบัติหน้าที่ของเรือประมงต่างชาติในเขตน่านน้ำไทย (เขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย) จะต้องคำนึงถึงสิทธิหน้าที่และผลประโยชน์ของประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ตามสมควร อีกทั้งจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการประมงที่ออกโดยประเทศไทย

๓. สิทธิอำนาจและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่กรณีพบเรือประมงต่างชาติในทะเล

การขึ้นตรวจ การตรวจค้น การจับกุม การยึด การอายัด หรือการกักเรือประมงต่างชาติในทะเลเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและซับซ้อนโดย

แต่ละพื้นที่ทางทะเลมีหลักการ แนวทาง และ ความชอบธรรมในการปฏิบัติแตกต่างกัน ดังนี้

๓.๑ การปฏิบัติต่อเรือประมงต่างชาติ ที่เข้ามาทำการประมงโดยผิดกฎหมายในเขต น่านน้ำไทย หากพบเห็นการทำประมงโดยผิด กฎหมายไทยอย่างชัดเจน หรือมีเหตุอันควร สงสัยว่าจะทำประมงโดยผิดกฎหมาย เจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ มีสิทธิและอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการ ต่อประมงต่างชาติ ดังนี้

๑) การตรวจค้น และจับกุมเรือประมงต่างชาติ

เจ้าหน้าที่ทหารเรือมีอำนาจตามกฎหมายไทยในการตรวจค้นและจับกุมเรือประมง ต่างชาติผู้กระทำความผิด พร้อมกับยึดเรือเครื่องมือที่ใช้ ในการประมง เอกสารหรือวัตถุพยานอื่น ๆ รวมทั้ง สัตว์น้ำที่อยู่ในเรือประมงต่างชาติที่กระทำความผิดตาม พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการ ประมงไทย พ.ศ.๒๔๘๒ ทั้งในทะเลอาณาเขตและ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ นอกจากนั้นยังมีอำนาจที่จะ พวงเรือ หรือบังคับผู้ควบคุมเรือนำเรือไปยังท่าเรือ และสอบสวนเบื้องต้นเพื่อส่งให้พนักงานสอบสวน ดำเนินคดีตามกฎหมาย

๒) ยึด आयัด และกักเรือประมงต่างชาติ

ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการ กระทำความผิด หรือในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อ ได้ว่าผู้ใดกระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิดตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรือ आयัดเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิดเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือ ดำเนินคดี และให้มีอำนาจยึด และสั่งให้ยึด เครื่องมือทำการประมงสัตว์น้ำ หรือผลิตภัณฑ์สัตว์ น้ำที่มีไว้หรือได้มาจากการทำการประมงโดยไม่ชอบ ด้วยกฎหมายหรือสั่งกักเรือประมงไว้จนกว่าจะมี

การพิจารณา และมีคำสั่งกำหนดมาตรการทาง ปกครอง หรือกำหนดโทษ

๓) ควบคุมเรือประมง หยุดเรือประมง และขึ้น ไปบนเรือประมงต่างชาติเพื่อตรวจสอบ

เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการ กระทำความผิด ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ควบคุมเรือประมง หยุดเรือประมง หรือสั่งให้ ผู้ควบคุมเรือประมงนำเรือประมงเข้าเทียบท่า หรือขึ้นไปบนเรือประมงต่างชาติเพื่อตรวจสอบ และควบคุมให้การเป็นไปตามพระราชกำหนดนี้

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่าเจ้าหน้าที่ ทหารเรือ มีอำนาจตามกฎหมายไทยสามารถจับกุม ตรวจค้น ยึด आयัด กักเรือ ควบคุมเรือ หยุดเรือ และขึ้นไปบนเรือประมงต่างชาติในทุกพื้นที่ ที่เป็นเขตการประมงไทยและเขตน่านน้ำไทย เมื่อตรวจพบการกระทำความผิดหรือมีเหตุอันควร สงสัยว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวการ ประมงของไทย ดังนั้น อำนาจในการดำเนินการ ดังกล่าวในเขตการประมงไทยและเขตน่านน้ำ ไทยของเจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะพนักงาน เจ้าหน้าที่จึงเป็นอำนาจอันชอบธรรมที่กฎหมาย ไทยได้ให้อำนาจไว้ โดยต้องปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์ที่ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติของนานา ประเทศ และเป็นที่ยอมรับขององค์การ สหประชาชาติ

๓.๒ เมื่อตรวจพบเรือประมงต่างชาติรุกล้ำเข้ามาในเขตน่านน้ำไทยแต่ไม่ปรากฏแน่ชัดว่าทำการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมายในเขตน่านน้ำไทย หรือไม่พบเหตุสงสัยว่าได้กระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการประมงของไทยอย่างชัดเจน กรณีดังกล่าวมีกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายภายในให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ทหารเรือในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการทำประมงโดยผิดกฎหมายในเขตน่านน้ำไทยอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายจะมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เป็นไปตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้เฉพาะ ดังนี้

๑) บริเวณทะเลอาณาเขต

ตามที่ UNCLOS ๑๙๘๒ กำหนดให้เรือประมงต่างชาติสามารถใช้สิทธิการผ่านโดยสุจริต (Innocent Passage) โดยไม่ถูกแทรกแซงในขณะที่พักเรือเพื่อการเข้าออก หรืออยู่ในทะเลอาณาเขตต่าง ๆ ที่ไม่มีพิชภัยใด ดังนั้นหากไม่ปรากฏแน่ชัดว่าทำการประมงโดยผิดกฎหมายในเขตน่านน้ำไทยหรือเหตุสงสัยว่าได้กระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการประมงของไทยอย่างชัดเจน เจ้าหน้าที่ทหารเรือจึงไม่มีอำนาจขึ้นตรวจรวมไปถึงการหยุดเรือเพื่อตรวจค้นและจับกุม เพราะเรือประมงต่างชาติไม่กระทำการที่รบกวนความสงบ ความมีระเบียบ หรือความมั่นคงของประเทศไทย

๒) บริเวณเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

ด้วย UNCLOS ๑๙๘๒ กำหนดให้เรือประมงต่างชาติมีสิทธิที่จะเดินเรือที่ซีกธงของตนในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทย รวมทั้งบัญญัติให้เสรีภาพแก่เรือประมงต่างชาติในการเดินเรือในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทย ดังนั้นเรือประมงของรัฐอื่น ๆ จึงมีเสรีภาพเหนือเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย

เช่นเดียวกับทะเลหลวงทุกประการ เจ้าหน้าที่ทหารเรือซึ่งตรวจพบเรือประมงต่างชาติในเขตเศรษฐกิจจำเพาะแต่ไม่ปรากฏแน่ชัดว่ากระทำประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการประมงของไทยหรือไม่มีเหตุสงสัยว่าได้กระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการประมงของไทยอย่างชัดเจน จึงไม่มีอำนาจขึ้นทำการขึ้นตรวจตรวจค้น หรือจับกุมในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยด้วยเหตุนี้เรือประมงต่างชาติจึงมีเสรีภาพที่จะเดินเรือผ่านเศรษฐกิจจำเพาะของไทยเว้นแต่จะพบหรือมีเหตุสงสัยในการกระทำอันเป็นโจรสลัด ค้าทาส ออกอากาศจากเขตเศรษฐกิจจำเพาะโดยมิได้รับอนุญาต เป็นเรือปราศจากสัญชาติหรือซีกธงต่างชาติ หรือไม่ยอมแสดงสัญชาติ อย่างไรก็ตามในการใช้สิทธิเสรีภาพ และการปฏิบัติหน้าที่ของเรือประมงต่างชาติในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยจะต้องคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่และผลประโยชน์ของประเทศไทย และรัฐอื่น ๆ ตามสมควร อีกทั้งจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับการประมงของประเทศไทย

๓.๓ การใช้สิทธิไล่ตามติดพันออกนอกเขตน่านน้ำไทย เพื่อทำการจับกุมขึ้นเรือ และตรวจค้นเรือประมงต่างชาติ

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ข้อ ๑๑๑ กำหนดสิทธิของเจ้าหน้าที่ทหารเรือไทยในการใช้สิทธิไล่ตามติดพันได้เมื่อปรากฏว่ามีเหตุผลอันเชื่อได้ว่าเรือประมงต่างชาติได้กระทำการอันเป็นการละเมิดกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการประมงของไทย การไล่ตามติดพันจะต้องกระทำโดยเรือหรืออากาศยานของไทยที่มีอำนาจ และจะกระทำต่อเมื่อเรือประมงต่างชาติที่กระทำผิดนั้นอยู่ในน่านน้ำภายใน น่านน้ำหมู่เกาะทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ รวมทั้งเขตไหล่ทวีปของไทยด้วย ดังนั้น

หากปรากฏว่ามีเรือประมงต่างชาติกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการประมงของไทยในเขตน่านน้ำไทยเจ้าหน้าที่ทหารเรือ ในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงสามารถใช้สิทธิ ในการไล่ตามติดพันเพื่อทำการตรวจค้น จับกุมเรือประมงต่างชาติดังกล่าวมาดำเนินคดีตามกฎหมายเกี่ยวกับการประมงของไทย ข้างต้นได้ แม้ว่าเรือนั้นจะกระทำผิดนอกเขต ๑๒ ไมล์ทะเล ซึ่งเป็นทะเลอาณาเขตอย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ทหารเรือพึงระมัดระวังในการใช้สิทธิการไล่ตามติดพัน หากปรากฏว่าในการใช้สิทธินั้นเป็นไปโดยไม่ชอบไม่มีเหตุผลอันสมควรแล้ว เรือที่ถูกสั่งให้หยุดหรือถูกจับกุมภายนอกทะเลอาณาเขตนั้นสามารถเรียกร้องค่าชดเชยในความเสียหายอย่างใด ๆ ที่อาจได้รับจากการนั้น ฉะนั้นการใช้สิทธิไล่ตามติดพันจึงนับว่ามีความสำคัญที่เจ้าหน้าที่ต้องพึงระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบเพื่อมิให้เกิดปัญหาจากการถูกฟ้องร้อง

๓.๔ เมื่อตรวจพบเรือประมงต่างชาติทำการประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมาย หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้กระทำผิดอย่างชัดเจนนอกเขตน่านน้ำไทย

การบังคับใช้กฎหมายภายในของไทยที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ทหารเรือ โดยหลักแล้วย่อมมีขอบเขตบังคับใช้เฉพาะภายในราชอาณาจักร และสามารถบังคับใช้กับเรือไทยและอากาศยานไทยเท่านั้น ดังนั้นจึงก่อให้เกิดปัญหาเขตอำนาจของการบังคับใช้กฎหมายกับเรือประมงต่างชาติที่ทำการประมงโดยผิดกฎหมายนอกเขตการประมงไทย แม้ว่า UNCLOS ๑๙๘๒ ได้กำหนดสิทธิในการขึ้นตรวจเยี่ยม (Right of visit) อนุญาตให้เรือรบไทยเข้าตรวจค้นเรืออื่นยกเว้นเรือรบด้วยกัน และเรือของทางราชการที่มีได้ใช้ในการพาณิชย์ในทะเลหลวงได้ ทั้งนี้ก็เพื่อขึ้นตรวจเรือเฉพาะที่ต้องสงสัยว่าไม่ปรากฏสัญชาติ หรือชักธงต่างชาติหรือไม่แสดงสัญชาติแต่แท้ที่จริงมีสัญชาติ

เดียวกับเรือรบ หรือกระทำผิดกฎหมายในลักษณะอาชญากรรมระหว่างประเทศ ได้แก่ การกระทำอันเป็นโจรสลัด การค้าทาส การกระจายเสียงอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งไม่รวมถึงกรณีที่สงสัยว่าได้กระทำประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมาย

อย่างไรก็ตามพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจขึ้นไปบนเรือประมงไร้สัญชาติ หรือกำลังทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนอกน่านน้ำไทย เพื่อตรวจสอบเมื่อได้รับการร้องขอจากเจ้าหน้าที่ของประเทศที่มีอำนาจ หรือองค์การระหว่างประเทศที่มีอำนาจควบคุมดูแลการทำการประมงในเขตนั้น (มาตรา ๑๐๔) โดยการขึ้นไปบนเรือประมงต่างชาติดังกล่าวต้องเป็นไปตามภายใต้บังคับแห่งกฎหมายระหว่างประเทศและเพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณี หรือความตกลงที่ประเทศไทยมีอยู่กับองค์การระหว่างประเทศในทุกระดับในการขึ้นไปบนเรือไร้สัญชาติหรือเรือประมงที่พบว่ากำลังทำการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนอกน่านน้ำไทยเพื่อตรวจสอบให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติของนานาประเทศ และเป็นที่ยอมรับขององค์การสหประชาชาติ โดยต้องแจ้งให้รัฐเจ้าของธงหรือองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องทราบและให้พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับการคุ้มครองจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยสุจริตจากการขึ้นไปบนเรือประมงเพื่อตรวจสอบดังกล่าวข้างต้น

๔. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ในปัจจุบันมีเรือประมงกระทำผิดกฎหมายอยู่เป็นจำนวนมากไม่น้อย โดยเรือที่ถูกจับกุมจะมีทั้งเรือประมงไทยและเรือประมงต่างชาติในกรณีเจ้าหน้าที่ทหารเรือตรวจพบเรือประมงต่างชาติที่กระทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับการประมงในทะเลอาณาเขตติดต่อเนื่องและเขตเศรษฐกิจจำเพาะมีกฎหมายเพียงไม่กี่ฉบับที่ให้อำนาจไว้ แต่ละฉบับมีรายละเอียดปลีกย่อยในการดำเนินการแตกต่างกันเป็นเรื่องละเอียดอ่อนในการดำเนินการอีกด้วยเหตุที่ประเทศไทยยึดถือหลักกฎหมายทวินิยม (Dualism) จึงจำเป็นต้องอนุวัติกฎหมายภายในมารองรับตามที่ UNCLOS ๑๙๘๒ กำหนดไว้ โดยพระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจขึ้นตรวจเรือต่างชาติที่ต้องสงสัยว่าจะกระทำผิด หรือได้กระทำผิดในน่านน้ำไทย (เขตเศรษฐกิจจำเพาะ) สอดคล้องกับ UNCLOS ๑๙๘๒ ซึ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศขยายอำนาจบังคับใช้ออกไปในเขตน่านน้ำไทยที่อยู่นอกราชอาณาจักร จึงมีผลทำให้เจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจขึ้นตรวจค้นจับกุมเรือประมงต่างชาติที่กระทำผิดกฎหมายที่เกี่ยวกับการประมงดังกล่าวในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยได้ตั้งนั้น ในการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ทหารเรือจำเป็นต้องศึกษากฎหมายเหล่านั้นอย่างละเอียด เพื่อป้องกันมิให้เกิดข้อผิดพลาดและส่งผลกระทบต่อให้มีการฟ้องร้องดำเนินคดีแก่ผู้ปฏิบัติได้

ข้อเสนอแนะ

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตรวจค้นจำเป็นต้องทราบถึงขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและเขตพื้นที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนเพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติเป็นไปอย่าง

ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีความชอบธรรมไม่ละเมิดหรือกระทบสิทธิของเรือประมงต่างชาติตามกฎหมายตลอดจนสามารถปราบปรามผู้ทำผิดการประมงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายในเขตน่านน้ำไทยได้อย่างถูกต้องและมีความชอบธรรม ดังนั้น เจ้าหน้าที่ทหารเรือในฐานะ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ตามกฎหมายควรปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจังในการตรวจตรา จับกุมปราบปรามผู้กระทำผิดเพื่อเป็นการควบคุม และเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรของชาติ มิให้ถูกต่างชาติเข้ามาลักลอบแสวงหาผลประโยชน์ เพื่อให้การรักษาผลประโยชน์ของชาติประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือ

- จตุรงค์ ถิระวัฒน์, ศาสตราจารย์ ดร., **อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๗.
- จุมพต สายสุนทร, **อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล:อาณาเขตทางทะเล**. พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๔๑.
- ถนอม เจริญลาภ, พลเรือเอก, **กฎหมายทะเล: เขตทางทะเลของประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๕๐.

กฎหมาย

- “พระราชกำหนดการประมง พ.ศ.๒๕๕๘” (๒๕๕๘, ๑๓ พฤศจิกายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๑๐๘ ก. หน้า ๑.

“พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขต
การประมงไทย พ.ศ.๒๔๘๒” (๒๔๘๒,
๓๐ กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม
๕๖ หน้า ๙๔๑.

“พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปราม
การกระทำความผิดบางอย่างทางทะเล
พ.ศ.๒๔๙๐” (๒๔๙๐, ๑๖ ธันวาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๖๔ ตอนที่ ๖๑
หน้า ๗๓๕.

“อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล,
ค.ศ.๑๙๘๒ (United Nations Convention
on the Law Of the Sea: UNCLOS
๑๙๘๒)”

เอกสารทางราชการ

คณะทำงานพิจารณาและจัดทำ อทร. ด้าน
การศึกษาขั้นสูง, กองทัพเรือ, **เอกสาร
อ้างอิงกองทัพเรือ หมายเลข ๘๐๐๘
แนวทางและความชอบธรรมของ ทร.
ในการตรวจเรือในเขตเศรษฐกิจ
จำเพาะ พ.ศ.๒๕๔๖**. กรุงเทพมหานคร
กองทัพเรือ, ๒๕๔๖.

คณะทำงานพิจารณาและจัดทำ อทร. ด้านอื่น ๆ,
กองทัพเรือ, **เอกสารอ้างอิงกองทัพเรือ
หมายเลข ๙๑๐๑ คู่มือการปฏิบัติ
เกี่ยวกับกฎหมายให้อำนาจทหารเรือ
ปฏิบัติการในทะเล พ.ศ.๒๕๔๒**.
กรุงเทพมหานคร กองทัพเรือ, ๒๕๔๒.